

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 września 2022 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Monika Roslan - Karasińska

Protokolant: sekr. sądowy Marta Jachacy

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 12 września 2022 r. w Warszawie

sprawy B. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o umorzenie należności z tytułu składek

na skutek odwołania B. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 20 października 2021 r. nr (...) (...), znak: (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że umarza należności z tytułu składek;
2. zasądza od organu rentowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. na rzecz odwołującego się B. S. kwotę 180,00 zł (sto osiemdziesiąt) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt VII U 1763/21

UZASADNIENIE

(wyroku z dnia 30 września 2022 r.)

B. S. w dniu 30 listopada 2021 r. złożył odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 20 października 2021 r., nr (...) (...), znak: (...) w przedmiocie odmowy umorzenia należności z tytułu składek, zaskarżając ją w całości.

Zaskarżonej decyzji zarzucił:

1. naruszenie art. 1 ust. 1 w zw. z art. 1 ust. 10 w zw. z art. 1 ust. 11 w zw. z ust. 13 pkt 2 ustawy o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że w przypadku zawarcia umowy o rozłożenia na raty należności z tytułu składek, w sytuacji wystąpienia nieuzasadnionego i niezawinionego dwudniowego opóźnienia w terminie zapłaty ostatniej raty wynikającej z harmonogramu spłaty, nie jest możliwym umorzenie należności na podstawie ustawy o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą, w sytuacji gdy wystąpienie niewielkiego i uzasadnionego opóźnienia w płatności ostatniej raty wynikającej z umowy umożliwia i uzasadnia umorzenie należności na podstawie ustawy abolicyjnej;

2. naruszenie art. 29 ust. 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że nieznaczne opóźnienie z zapłatą ostatniej raty wynikającej z umowy o rozłożeniu na raty należności z tytułu składek, o której mowa w art. 29 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych uniemożliwia uznanie, że należności z tytułu składek zostały opłacone w całości, gdy zgodnie z prawidłową wykładnią przepisu, w takim przypadku możliwe jest przyjęcie, że należność została opłacona w całości i warunek umorzenia należności określonych w umowie został spełniony.

W konkluzji skarżący wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez umorzenie ubezpieczonemu B. S. należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy wraz z odsetkami oraz zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego (odwołanie – k. 3-6 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniósł o jego oddalenie oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu swojego stanowiska organ rentowy przywołał art. 1 ust. 10 ustawy abolicyjnej, zgodnie z którym warunkiem umorzenia należności z tytułu składek jest nieposiadanie na dzień wydania decyzji rozstrzygającej o umorzeniu lub odmowie umorzenia należności, niepodlegających umorzeniu składek za okres od dnia 1 stycznia 1999r. na ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, Fundusz Emerytur Pomostowych oraz należnych od tych składek odsetek egzekucyjnych naliczonych przez Dyrektora Oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Naczelnika Urzędu Skarbowego lub Komornika Sądowego. Organ rentowy wskazał, że zakład 9 lipca 2018 r. wydał decyzję o warunkach umorzenia nr (...) (...), która została doręczona 23 lipca 2018 r. Zgodnie z zapisami ustawy abolicyjnej płatnik powinien uregulować należności niepodlegające umorzeniu na podstawie przepisów abolicyjnych do dnia 24 sierpnia 2019 r. lub do tego dnia podpisać z Zakładem umowę o rozłożeniu na raty należności. W przypadku podpisania umowy ratalnej lub odroczenia terminu płatności składek terminem opłacenia należności niepodlegających umorzeniu jest termin płatności ostatniej raty. Organ rentowy podniósł, że odwołujący nie uregulował należności wynikających z podpisanej umowy nr (...) z 21 sierpnia 2019 r. Zgodnie z § 4 ust. 7 w/w umowy „najpóźniej w dniu terminu płatności ostatniej raty ustalonego harmonogramu spłaty dłużnikowi przysługuje możliwość złożenia wniosku o zmianę warunków spłaty należności określonej w ostatniej racie”. Ubezpieczony nie uregulował ostatniej raty z 10 sierpnia 2020 r. w kwocie 31 974,03 zł jak i nie wystąpił z wnioskiem o zmianę warunków, tj. o wyznaczenie dalszego harmonogramu spłaty ostatniej raty. Ponadto w dniu 13 sierpnia 2020 r. B. S. wystąpił z wnioskiem o rozłożenie na raty należności z tytułu składek (odpowiedź na odwołanie – k. 18-21 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

B. S. od 8 lipca 1992 r. do 16 października 2015 r. prowadził działalność gospodarczą (...) B. S. (wpis CEIDG). Z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu.

W dniu 12 kwietnia 2018 r. B. S. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniosek o umorzenie na podstawie przepisów ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność, nieopłaconych należności za cały okres objęty ustawą (wniosek o umorzenie z 12 kwietnia 2018 r. – nienumerowane karty a.r.).

W dniu 9 lipca 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wydał decyzję nr (...), w której określił według stanu na dzień 12 kwietnia 2018 r. umorzeniu będą podlegały należności z tytułu składek na:

a) ubezpieczenia społeczne za okres od 07.1999 do 10.1999, od 07.2000 do 08.2000, od 11.2000 do 05.2000, od 07.2002 do 11.2005 w łącznej kwocie 45 050,54 zł, w tym z tytułu składek – 16 734,54 zł, odsetek – 28 316,00 zł;

b) ubezpieczenia zdrowotne za m-c 07.1999, m-c 08.2000 od 04.2001 do 05.2002, od 07.2002 do 11.2005 w łącznej kwocie 18 467,37 zł w tym z tytułu: składek 6 983,37 zł, odsetek 11 484,99 zł;

c) Fundusz Pracy za m-c 07.1999, m-c 10.1999, od 11.2000 do 05.2002, od 07.2002 do 11.2005 w łącznej kwocie 5 281,94 zł, w tym z tytułu: składek – 1926,94 zł, odsetek – 3 355,00 zł.

Zgodnie z pkt II wydanej decyzji warunkiem umorzenia należności była spłata należności niepodlegających umorzeniu. Należności z tytułu składek za okres od 1 stycznia 1999 r. nieobjęte postępowaniem o umorzeniu należy regulować w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji wraz z odsetkami naliczonymi od dnia wpłaty włącznie zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz wydanym na jej podstawie Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Organ rentowy wskazał, że w przypadku, gdy termin 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji, należności niepodlegające umorzeniu w oparciu o przepisy ustawy abolicyjnej, zostaną rozłożone na raty albo zostanie odroczone termin ich płatności, powyższy warunek uważa się za spełniony po ich opłaceniu (decyzja ZUS z 9 lipca 2018 – nienumerowane karty a.r.).

W dniu 21 sierpnia 2019 r. pomiędzy Zakładem Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. a B. S. została zawarta umowa nr (...) o rozłożeniu na raty należności z tytułu składek na podstawie art. 29 ust. 1 i 1a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Strony ustaliły harmonogram spłat z tytułu składek w ogólnej kwocie 33 926,94 zł stanowiący załącznik nr 1 do umowy począwszy od daty płatności pierwszej raty – 6 września 2019 r. do 10 sierpnia 2020 r. – daty płatności ostatniej raty (umowa – k. 9-12 a.s.).

Zgodnie z § 4 ust. 7 ww. umowy „najpóźniej w dniu terminu płatności ostatniej raty ustalonego harmonogramu spłaty dłużnikowi przysługuje możliwość złożenia wniosku o zmianę warunków spłaty należności określonej w ostatniej racie”.

Układ ratalny co do zasady został przez odwołującego spłacony w terminie, oprócz ostatniej raty, której termin przypadł na 10 sierpnia 2020 r. Odwołujący jest zatrudniony w firmie transportowej na stanowisku kierowcy kategorii B, która zajmuje się transportem międzynarodowym. W okresie objętym terminem zapłaty ostatniej raty wynikającej z umowy o rozłożeniu na raty należności z tytułu składek ubezpieczony przebywał w delegacji służbowej. Zgodnie ze złożonym oświadczeniem pracodawcy odwołujący miał przebywać na tej delegacji od 31 lipca 2020 r. do 7 sierpnia 2020 r., jednak ze względu na niezawinione przez ubezpieczonego okoliczności związane z możliwością podjęcia przewożonego towaru powrót odwołującego przesunął się na dzień 12 sierpnia 2020 r. W dniu 13 sierpnia 2020 r. B. S. złożył wniosek o rozłożenie na raty należności z tytułu składek, której termin został ustalony na dzień 10 sierpnia 2020 r. (oświadczenie pracodawcy z 23 listopada 2021 r. – k. 8 a.s., zeznania B. S. – protokół k. 44 a.s.).

W dniu 9 listopada 2020 r. pomiędzy Zakładem Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. a B. S. została zawarta umowa nr (...) o rozłożeniu na raty należności z tytułu składek na podstawie art. 29 ust. 1 i 1a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Strony ustaliły harmonogram spłaty kwoty 106389,66 zł stanowiący załącznik nr 1 do umowy począwszy od daty płatności pierwszej raty 13 listopada 2020 r. do 10 października 2028 r. – daty płatności ostatniej raty (umowa – k. 13-17 a.s.).

W dniu 20 października 2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wydał decyzję nr (...), znak: (...), w której odmówił umorzenia należności z tytułu składek:

- na ubezpieczenia społeczne za okres od 7.1999 do 10.1999, od 07.2000 do 08.2000, od 11.2000 do 05.2002, od 07.2002 do 11.2005 w łącznej kwocie 45 050,54 zł, w tym z tytułu składek – 16 734,54 zł, odsetek – 28 316,00 zł;

- na ubezpieczenie zdrowotne za m-c 07.1999, m-c 08.2000, za okres od 04.2001 do 05.2002, od 07.2002 do 11.2005 w łącznej kwocie 18 467,37, w tym z tytułu: składek – 6983,37 zł, odsetek – 11 484,00 zł;

- na Fundusz Pracy za m-c 07.1999, m-c 10.199, za okres od 11.2000 do 05.2002, od 07.2002 do 11.2005 w łącznej kwocie 5281,94 zł, w tym z tytułu: składek – 1926,94 zł, odsetek – 3355,00 zł.

Organ rentowy w uzasadnieniu decyzji wskazał, że B. S. nie spełnił warunku umorzenia należności, o których mowa w art. 1 ust. 10 ustawy o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność, tj. nie spłacił zadłużenia z tytułu należności niepodlegających umorzeniu na podstawie ww. ustawy w wyznaczonym terminie (decyzja ZUS z 20 października 2018 r. – nienumerowane karty a.r.).

W dniu 30 listopada 2021 r. B. S. złożył odwołanie od powyższej decyzji inicjując niniejsze postępowanie (odwołanie – kl. 3-6 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny w oparciu o dokumenty zgromadzone w aktach organu rentowego, których autentyczność oraz treść nie budziły wątpliwości Sądu i nie były kwestionowane przez strony postępowania. Brak było zatem podstaw, także takich, jakie należałoby uwzględnić z urzędu, aby dokumentom tym odmówić wiarygodności. Niezależnie od tego podkreślić należy, że stan faktyczny w sprawie w zasadzie nie był sporny. Podstawę ustaleń faktycznych stanowiły również wiarygodne zeznania B. S.. Okoliczność zadłużenia B. S. oraz okoliczność, że należności z tytułu składek nie zostały opłacone zgodnie z harmonogramem spłat, nie były przedmiotem sporu. B. S. nie kwestionował także wyliczeń organu rentowego i samego faktu nieopłacenia ostatniej raty zgodnie z harmonogramem układu ratalnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie B. S. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 20 października 2021 r., nr (...) (...), znak: (...) podlegało uwzględnieniu.

Zgodnie z przepisem art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz. U. z 2012 r. poz. 1551), na wniosek osoby podlegającej w okresie od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 28 lutego 2009 r. obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności w rozumieniu art. 8 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, która przed dniem 1 września 2012 r. zakończyła prowadzenie pozarolniczej działalności i nie prowadzi jej w dniu wydania decyzji, o której mowa w ust. 8 (pkt 1), oraz innej osoby niż wymieniona w pkt 1 - umarza się nieopłacone składki na te ubezpieczenia za okres od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 28 lutego 2009 r. oraz należne od nich odsetki za zwłokę, opłaty prolongacyjne, koszty upomnienia, opłaty dodatkowe, a także koszty egzekucyjne naliczone przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego.

Na podstawie art. 1 ust. 8 ww. ustawy abolicyjnej Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje decyzję określającą warunki umorzenia, w której ustala też kwoty należności, o których mowa w ust. 1 i 6, z wyłączeniem kosztów egzekucyjnych.

W myśl art. 1 ust. 10 ww. ustawy - warunkiem umorzenia należności, o których mowa w ust. 1, jest nieposiadanie na dzień wydania decyzji, o której mowa w ust. 13 pkt 1 ustawy, niepodlegających umorzeniu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz na Fundusz Emerytur Pomostowych, za okres od dnia 1 stycznia 1999 r., do opłacenia których zobowiązana jest osoba prowadząca pozarolniczą działalność lub płatnik składek, o którym mowa w ust. 2, oraz należnych od tych składek odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego.

Niepodlegające umorzeniu należności, o których mowa powyżej, podlegają spłacie w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji, o której mowa w ust. 8 (art. 1 ust. 11 ustawy). W przypadku, gdy w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji, o której mowa w ust. 8, niepodlegające umorzeniu należności, z wyłączeniem składek finansowanych przez ubezpieczonych niebędących płatnikami składek, zostaną rozłożone na

raty albo zostanie odroczone termin ich płatności, warunek, o którym mowa w ust. 10, uważa się za spełniony po ich opłaceniu (art. 1 ust. 12 ustawy). W razie niespełnienia warunku, o którym mowa w ust. 10, z uwzględnieniem ust. 7, 11 i 12, Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje decyzję o odmowie umorzenia należności, o których mowa w ust. 1 i 6 (art. 1 ust. 13 pkt 2 ustawy).

Przepisy ustawy abolicyjnej mają charakter szczególny, stanowią bowiem wyłom w ogólnej zasadzie odpowiedzialności przedsiębiorców za opłacanie składek na ubezpieczenia społeczne. Kreują one instrument daleko idącego wsparcia dla przedsiębiorców, pozwalający na odzyskanie płynności finansowej poprzez pozbycie się zadłużenia składkowego. Przepisy tej ustawy są bezwzględnie obowiązujące i wymagają ścisłej wykładni. Nie zawierają też norm, które łagodziłyby skutek niespełnienia warunków umorzenia składek w postaci spłacenia należności niepodlegających umorzeniu na podstawie tej ustawy z uwagi na szczególne okoliczności związane z sytuacją osobistą lub majątkową płatnika korzystającego z prawa do umorzenia. Nie ma też norm, które z wyjątkowych nawet powodów pozwalałyby na przedłużenie ustawowego 12 - miesięcznego terminu spłaty nieumarzalnych zaległości.

Jak wynika bezspornie z okoliczności sprawy, mimo, że ubezpieczony posiadał zawarty z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych w dniu 21 sierpnia 2019 r. układ ratalny dotyczący spłaty należności z tytułu składek na podstawie art. 29 ust 1 i 1a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, to nie opłacił ostatniej składki w terminie. Była to okoliczność bezsporna, bowiem ubezpieczony przyznał, że termin ostatniej raty upływał 10 sierpnia 2020 r. Umowa ratalna co do zasady była przez odwołującego wykonywana z należytą starannością. Wskazać należy, że wszystkie raty wynosiły ok. 250,00 zł ostatnia rata była najwyższa, wynosiła 31 874,03 zł i nie została spłacona, bowiem przekraczała możliwości odwołującego. Chcąc dalej wywiązywać się z tej umowy złożył 13 sierpnia 2020 r. wniosek o rozłożenie tej ostatniej raty na kolejne raty. Sąd Okręgowy doszedł do wniosku, że odwołujący swoim zachowaniem starał się dopełnić wszystkich obowiązków, aby jego należności z tytułu nieopłaconych składek mogły zostać umorzone, m.in. wystąpił z odpowiednim wnioskiem po powrocie z zagranicy oraz co do zasady uregulował należności niepodlegające umorzeniu. Sąd miał na względzie, że nieterminowe złożenie przez odwołującego wniosku o rozłożenia na raty należności z tytułu składek, wynikało z wykonywanych obowiązków zawodowych, niezawinionej i usprawiedliwionej zwłoki w zapłacie ostatniej raty. Ubezpieczony jest bowiem zatrudniony w firmie transportowej na stanowisku kierowcy kategorii B, która zajmuje się transportem międzynarodowym. W okresie objętym terminem zapłaty ostatniej raty wynikającej z umowy o rozłożeniu na raty należności z tytułu składek odwołujący przebywał w delegacji służbowej, która miała trwać od dnia 31 lipca 2020 r. do dnia 7 sierpnia 2020 r. Ze względu na niezawinione przez odwołującego okoliczności związane z możliwością podjęcia przewożonego towaru powrót ubezpieczonego przesunął się na dzień 12 sierpnia 2020 r. Następnego dnia, 13 sierpnia 2020 r. odwołujący złożył wniosek o rozłożenie ostatniej raty na kolejne raty. W ocenie Sądu, okoliczność nieterminowej spłaty ostatniej raty układu ratalnego, nie można uznać za zawinione z powodu złej woli po stronie ubezpieczonego, ponieważ co do zasady wszystkie raty były opłacane zgodnie z układem ratalnym. Sąd zwrócił uwagę, że przekroczenie terminu na złożenie wniosku o rozłożenia na raty ostatniej raty układu ratalnej było 3 dniowe, więc nie sposób przyjąć, że było to przekroczenie nadmierne. Sąd doszedł do przekonania, że uchybienie w terminie do złożenia wniosku na rozłożenie na raty ostatniej raty, jest to uchybienie krótkoterminowe i nie może skutkować odmową umorzenia należności z tytułu składek tych, które nie podlegały umowie ratalnej.

W świetle ustalonego w sprawie stanu faktycznego oraz powyższych rozważań odwołanie okazało się uzasadnione. Sąd Okręgowy mając na uwadze wskazane powyżej okoliczności, na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 20 października 2021 r., nr (...) (...), znak: (...), o czym orzekł w punkcie 1. sentencji wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł w punkcie 2. sentencji wyroku zgodnie z art. 98 k.p.c., w myśl którego strona przegrywająca sprawę ma obowiązek zwrócić koszty na żądanie jej przeciwnika procesowego. Na tej podstawie zasądzone od organu rentowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. na rzecz odwołującego się B. S. kwotę 180,00 złotych zgodnie z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800).